

קהלת חוגג בסוכה

שיעור בסוכה של ניר ונעמה, המשוררת רחל 17

קהלת וסוכות – הילכו שנים יחדו?

וְשָׂמַחְתָּ בְּחֻגְגָּךְ... וְהָיִיתָ אִתָּךְ שְׂמִיחַ (דברים טז יד-טו)

וְשָׂנְאֵתִי אֶת הַחַיִּים כִּי רַע עָלַי הַמַּעֲשֵׂה שֶׁנַּעֲשֵׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ כִּי הַפֶּל הֶבֶל וְרַעוּת רוּחַ (קהלת ב, יז)

טבעת הטבע וחץ התורה

דוֹר הַלֵּךְ וְדוֹר בָּא וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֹמֶדֶת: וְזוֹרַח הַשָּׁמֶשׁ וּבָא הַשָּׁמֶשׁ וְאֵל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף זוֹרַח הוּא שֵׁם: הוֹלֵךְ אֶל דְּרוֹם וְסוֹכֵב אֶל צָפוֹן סוֹכֵב סִבָּב הוֹלֵךְ הָרוּחַ וְעַל סִבִּיבֹתָיו שָׁב הָרוּחַ: כָּל הַנְּחָלִים הַלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינָנו מְלֵא אֶל מְקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים הַלְכִים שָׁם הֵם שָׁבִים לְלֶכֶת: כָּל הַדְּבָרִים יִגְעִים לֹא יוֹכֵל אִישׁ לְדַבֵּר לֹא תִשָּׁבַע עֵינַי לְרֵאוֹת וְלֹא תִמְלֵא אֲזֵן מִשְׁמַע: מַה שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁהָיָה וּמַה שֶׁנַּעֲשֵׂה הוּא שֶׁנַּעֲשֵׂה וְאֵין כָּל תְּדַשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ (קהלת א ד-ט)

א"ר חנינא בריה דר' אידי מתחלת הספר ועד כאן אין כתיב סמ"ך (בראשית רבה יז ו)

ועל דרך זה היה העולם הולך ומתגלגל עד שנולד עמודו של עולם והוא אברהם אבינו. כיון שנגמל איתן זה התחיל לשוטט בדעתו והוא קטן והתחיל לחשוב ביום ובלילה והיה תמיהה היאך אפשר שיהיה הגלגל הזה נוהג תמיד ולא יהיה לו מנהיג ומי יסבב אותו כי אי אפשר שיסבב את עצמו. ולא היה לו מלמד ולא מודיע דבר אלא מושקע באור כשדים בין עובדי כוכבים הטפשים ואביו ואמו וכל העם עובדי כוכבים והוא עובד עמהם ולבו משוטט ומבין עד שהשיג דרך האמת והבין קו הצדק מתבוננתו הנכונה וידע שיש שם אלוה אחד והוא מנהיג הגלגל והוא ברא הכל (רמב"ם יד החזקה הלכות עבודת כוכבים א ב-ג)

"סוף דְּבַר הַפֶּל נִשְׁמַע אֶת הָאֱלֹהִים יֵרָא וְאֵת מִצְוֹתָיו שָׁמַר כִּי זֶה כָּל הָאָדָם" (קהלת יב יג)

בקבוק רעל בארון התרופות

"בְּרִכֵּי נִפְשֵׁי אֶת ה'... הָרַפָּא לְכָל תַּחֲלוּאֵיכִי:" (תהלים קג, ב-ג)

חש בראשו – יעסוק בתורה, שנאמר "כי לוית חן הם לראשך". חש בגרונו – יעסוק בתורה, שנאמר "וענקים לגרגרתיך" (משלי א ט). חש במעיו – יעסוק בתורה, שנאמר "רפאות תהי לשרך". חש בעצמותיו – יעסוק בתורה, שנאמר "ושקוי לעצמותיך" (שם ג ה). חש בכל גופו – יעסוק בתורה, שנאמר "ולכל בשרו מרפא" (שם ד כב). אמר רב יהודה ברבי חייא בא וראה שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם מדת בשר ודם אדם נותן סם לחבירו לזה יפה ולזה קשה אבל הקדוש ברוך הוא אינו כן נתן תורה לישראל סם חיים לכל גופו שנאמר "ולכל בשרו מרפא". (בבלי עירובין נד/א)

"עַת לְהַרְוֹג וְעַת לְרַפְּאוֹ" (קהלת ג, ג)

רופא מומחה ע"י סמים הממיתים רשאי להשתמש בהם כדי להחיות הנפשות (כתר שם טוב ט)

נר"ן ח"י

מי יודע רוח בני האדם, ה' שמות נקראו לה, נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה (ילקוט שמעוני קהלת ג רמז תתקסט)

"... וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נְשָׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה" – "לרוח ממללא" (בראשית ב ז)

דמעות של מדענים

שמונה פסוקים שבתורה יהושע כתבן דתני' "וימת שם משה עבד ה'". אפשר משה מת וכתב "וימת שם משה"? אלא עד כאן כתב משה מכאן ואילך כתב יהושע, דברי ר"י. ואמרי לה ר' נחמיה אמר לו ר"ש אפשר ס"ת חסר אות אחת? וכתב "לקוח את ספר התורה הזה", אלא עד כאן הקב"ה אומר ומשה אומר וכותב, מכאן ואילך הקב"ה אומר ומשה כותב בדמע (בבלי בבא בתרא טו/א)

טוב כל עלמין

"כְּאִשֶּׁר אֵינָךְ יוֹדֵעַ מַה דְּרָךְ הָרוּחַ פְּעֻצָּמִים בְּכֻטָּן הַמְּלֶאֶה כָּכָה לֹא תִדַּע אֶת מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֶת הַכֹּל" (קהלת יא ה')

"שויתי ה' לנגדי תמיד", שויתי לשון השתוות, בכל דבר המאורע הכל שוה אצלו בין בענין שמשבחין אותו בני אדם או מבזין אותו וכן בכל שאר דברים וכן בכל האכילות בין שאוכל מעדנים בין שאוכל שאר דברים הכל ישוה בעיניו כיון שהוסר היצה"ר ממנו מכל וכל, וכל דבר שיארע לו יאמר הלא זה מאתו יתברך ואם בעיניך הגון וכו' וכל כוונתו לשם שמים אבל מצד עצמו אין חילוק וזה מדרגה גדולה מאד (ספר צוואת הריב"ש - הנהגות ישרות ב)

נקמת הבל בקין

הַבֵּל הַבְּלִים אָמַר קְהֵלֶת הַבֵּל הַבְּלִים הַכֹּל הַכֹּל (קהלת א, ב)

טוב לחסות בה' מבטח באדם (תהילים קיח ח)

וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתְּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן וַתֹּאמֶר קָנִיתִי אִישׁ אֶת ה' . וַתִּסֶּף לְלַדֵּת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל וַיְהִי הַבֵּל לְרֵעָה צֶאֱן וְקַיִן הָיָה עֹבֵד אֲדָמָה (בראשית ד א-ב)

וַיֵּצֵא קַיִן מִלְפָּנָיִם יְדֹד וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נֹדד קִדְמַת עֵדֵן . וַיַּדַּע קַיִן אֶת אִשְׁתּוֹ וַתְּהַר וַתֵּלֶד אֶת חָנוּךְ וַיְהִי בְּנֵה עֵיר וַיִּקְרָא שֵׁם הָעֵיר קַשֵׁם בְּנוֹ חָנוּךְ (בראשית ד טז-יז)

תקומת קין

מסופר שפעם אחת ביקר את רבי ישראל מרוז'ין בעל חידושי הרי"מ מגור. רבי ישראל מרוז'ין נהג בשיא המלכות, והיו לו אורוות סוסים (כמנהג המלכים לכל דבר, לכן התקנא בו הצאר ואף רדף אותו), וכשהחידושי הרי"מ היה שם, רבי ישראל מרוז'ין לקח אותו לאורוות הסוסים והתחיל להראות לו אותם. אז הוא פנה לחידושי הרי"מ – שכמו שהקוצקער היה חריף והווארקער היה נח, החידושי הרי"מ הוא בן תורה (הקו האמצעי, גאון בתורה, והעיקר אצלו זה התורה) – ואומר לו, מה אתה אומר על זה? הוא ענה לו "גם זה הבל". כל מה שאתה עושה – זה הבל. ככה עונה בן תורה אחרי ש'מתפאר' בסוסיו – כל הגשמיות זה הבל הבלים. ענה לו הרוז'ינער: נכון, והבל ראשי תבות "הכל ברא לכבודו".

"וַיִּרְאֵתִי אֲנִי שָׂישׁ יִתְרוֹן לְחֻכְמָה מִן הַסְּכָלוֹת כִּי־תִרְוֹן הָאֹר מִן הַחֹשֶׁף: הֶחֱכַם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ וַתִּכְסֵּל בַּחֹשֶׁף הוֹלֵךְ וַיִּדְעֵתִי גַם אֲנִי שִׁמְקָרָה אֶחָד יִקְרָה אֶת כָּלָם" (קהלת ב יג-יד)

"רָאָה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אֶהְבֶּתָּ כָּל יְמֵי חַיֵּי הַבְּלֵךְ אֲשֶׁר נָתַן לָךְ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ כֹּל יְמֵי הַבְּלֵךְ כִּי הוּא חֶלְקֶךָ בַּחַיִּים וּבַעֲמָלֶךָ אֲשֶׁר אַתָּה עֹמֵל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ: כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ עֲשֵׂה כִּי אֵין מַעֲשֵׂה וְחֹשְׁבוֹן וְדַעַת וְחֻכְמָה בְּשָׂאוֹל אֲשֶׁר אַתָּה הוֹלֵךְ שְׂמָה" (קהלת ט ט-י)

"שְׂמַח בַּחֹר בְּיַלְדוּתֶיךָ וּיְטִיבֶךָ לְבָךְ בַּיָּמִים בַּחֹרוּתְךָ וְחַלְפֶךָ בְּדַרְכֵי לְבָךְ וּבְמַרְאֵי עֵינֶיךָ וְדַע כִּי עַל כָּל אֱלֹהֵי יְבִיאֶךָ הָאֱלֹהִים בְּמִשְׁפָּט... כִּי הַיְלָדוּת וְהַשְׁחָרוּת הַבֵּל" (קהלת יא ט-י)